

Sprawozdanie stenograficzne

z rozpraw

galicyjskiego Sejmu krajowego

9. posiedzenia, 1. sesyi, VII. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 17. stycznia 1896.

T R E Ś Ć :

Spis petycyj.

Głos p. Olpińskiego na poparcie petycji o subwencyę dla lecznicy we Lwowie.

Pierwsze czytanie przedłożenia rządowego w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustawy krajowej z dnia 15. sierpnia 1866 o konkurencyi kościelnej.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy Bortiatyna (pow. mościski) o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 154 zł. należące się gminie miasta Lwowa z tytułu kosztów utrzymania Fewronii Pańków w miejskim zakładzie dla nieuleczalnych.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany postanowienia uchwały sejmowej z 8. lutego 1895 co do poparcia projektowanej kolei lokalnej Jaworzno-Piła.

Pierwsze czytanie wniosku posła Bernadzikowskiego w sprawie regulacyi rzeki Uszwicy.

Pierwsze czytanie wniosku posła Zajączkowskiego o ułatwienie klasom mniej zamożnym korzystania ze szkół średnich.

Pierwsze czytanie wniosku posła Ostapczuka o zmianę §. 30. sejmowej ordynacyi wyborczej.

Sprawozdanie i uchwalenie wniosków Wydziału krajowego o udzieleniu koncesyi do pobierania opłat mytnicznych na rzecz utrzymania dróg gminnych wielicko-świętnickiej i Przybyzówka-Zgłobień.

Sprawozdanie i uchwała wniosku komisji gminnej o wniosku posła Merunowicza w przedmiocie działalności ekonomicznej Rad powiatowych.

Sprawozdanie i uchwała wniosku komisji górniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych.

Sprawozdanie i uchwała wniosku komisji gospodarstwa krajowego w sprawie tępienia myszy polnych.

Sprawozdanie i uchwała wniosku komisji gospodarstwa krajowego w sprawie powiększenia etatu referentów fachowych dla spraw rolniczych w Wydziale krajowym.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji drogowej z petycji Rady powiatowej w Rzeszowie o subwencyę na przełożenie i rekonstrukcyę drogi Tyczyn-Jawornik.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji petycyjnej z petycji Andrzeja hr. Dzieduszyckiego, pomocnika kasowego przy zarządzie sprzedaży soli w Wydziale krajowym o venia aetatis.

Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji sanitarnej z przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia dalszej seryi okręgów sanitarnych w roku 1896.

Wniosek p. Styły o zniesienie loteryi liczbowej. Interpelacya p. Wójcika z powodu zarządzeń starostwa krakowskiego, dotyczących gnojarni włościańskich.

Porządek dzienny 10. posiedzenia.

(Początek posiedzenia o godzinie 10. min. 30. przed południem.)

Przewodniczący J.E. Dr. Stanisław hr. Badeni, marszałek krajowy.

Ze strony c. k. Rządu: J.E. Eustachy ks. Sanguszko. c. k. namiestnik i Włodzimierz hr. Łoś, c. k. radca dworu.

Sekretarze: Pp. Karatnicki Modest, Niezabitowski Stanisław, Tarnowski hr. Zdzisław, Urbański.

Obecnych posłów 125.

Marszałek. Sejm w komplecie, posiedzenie otwieram.

Protokół siódmego posiedzenia uważam za przyjęty, gdyż nie wniesiono żadnych zarzutów.

Protokół ósmego posiedzenia jest złożony w biurze marszałkowskim do przejrzania.

Proszę p. sekretarza o odczytanie spisu petycji.

Sekretarz p. Zdzisław hr. Tarnowski (czyta):

Spis petycji wniesionych do Sejmu po dzień 17. stycznia 1896.

469. L. s. 766. Wydział powiatowy w Jarosławiu, przez p. Jahła przedkłada prośbę zwierzchności gminnej w Sieniawie o zezwolenie na pobór 20% dodatku od gorących napojów — do Wydziału krajowego jako komisji.
470. L. s. 767. Wydział powiatowy w Rohatynie, przez p. Mikołaja Torosiewicza, popiera petycję Rady szkolnej miejscowej w Rohatynie o zaliczenie nauczycieli do 3. klasy płac nauczycielskich — do komisji szkolnej.
471. L. s. 768. Wydział powiatowy w Kosowie, przez JE. Zaleskiego o podwyższenie subwencji na budowę nowej drogi powiatowej Kosów-Jasienów Górny — do komisji drogowej.
472. L. s. 769. Gmina Tarnopol, przez p. Pohoreckiego, o uchwalenie ustawy, zaprowadzającej opłatę od psów w mieście Tarnopolu — do komisji gminnej.
473. L. s. 770. Gmina Ottynia, przez p. Brykczyńskiego, o zezwolenie na pobór 4. ct. od litra alkoholu w obrębie gminy Ottynii, spotrzebowanego na rzecz budowy szkoły — do Wydziału krajowego jako komisji.
474. L. s. 771. Gmina Rudki, przez posła Jaklińskiego, o subwencję na zakupno gruntu pod budowę szkoły — do komisji budżetowej.
475. L. s. 772. Gmina Rohatyn, przez p. Mikołaja Torosiewicza, o zaliczenie miasta do kategorii III. władz nauczycielskich — do komisji szkolnej.
476. L. s. 473. Gmina Maniowy, przez p. Czarkowskiego-Golejewskiego, o datek na budowę szkoły — do komisji budżetowej.
477. L. s. 774. Gmina Sieniawa, przez p. Czarkowskiego-Golejewskiego, wnosi przedstawienie w sprawie budować się mającej kolei na terytoryum tejże gminy — do komisji kolejowej.
478. L. s. 775. Gmina Waksmund, przez tegoż posła, o zmianę ustawy o konkurencji kościelnej — do komisji administracyjnej.
479. L. s. 776. Gmina Toporów, przez p. Krempe, o połączenie obszarów dworskich z gminami — do komisji gminnej.
480. L. s. 777. Gmina Czajkowa, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji gminnej.
481. L. s. 778. Gmina Pluty, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji gminnej.
482. L. s. 779. Gmina Pławo, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji gminnej.
483. L. s. 780. Gmina Dąbrówka Wisłocka, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji gminnej.
484. L. s. 781. Wydział powiatowy w Chrzanowie, przez p. Wodzickiego, o przyjęcie kosztów utrzymania drogi wrocławskiej na fundusz krajowy — do komisji drogowej.
485. L. s. 782. Członkowie wydziału Stowarzyszenia organistów galicyjskich, przez członka Sejmu JE. Morawskiego, o zapomogę i o ustalenie płac — do komisji budżetowej.
486. L. s. 783. Rada szkolna miejscowa w Rohatynie, przez p. Mikołaja Torosiewicza, o zaliczenie miasta Rohatyna do III. kategorii płac nauczycielskich — do komisji szkolnej.
487. L. s. 784. Takaż w Nisku, przez p. Kostheima, o podwyższenie płac nauczycielom — do komisji szkolnej.
488. L. s. 785. Zarząd wyższego zakładu naukowego żeńskiego w Rzeszowie, przez p. Okuniewskiego, o subwencję — do komisji budżetowej.
489. L. s. 786. Zarząd szkoły żeńskiej 6-klasowej w Nowym Targu, przez p. Czarkowskiego-Golejewskiego, o podwyższenie dodatku nauczycielom za kierownictwo — do komisji budżetowej.
490. L. s. 787. Zarząd szkoły 5-klasowej męskiej w Nowym Targu, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji budżetowej.

491. L. s. 788. Towarzystwo uprawy tytoniu w Galicyi w Kołomyi, przez p. Stanisława Dzieduszyckiego, o podwyższenie subwencji — do komisji budżetowej.
492. L. s. 789. Lecznica powszechna we Lwowie, przez p. Olpińskiego, o nadzwyczajny zasiłek na adaptacye sali operacyjnej — do komisji budżetowej.
- Marszałek.** Do tej petycyi prosił o głos p. Olpiński, udzielam mu głosu.
- P. Dr. Olpiński.** Wysoki Sejmie! Lecznica lwowska powszechna wniosła na moje ręce petycyę o nadzwyczajny zasiłek na adaptacyę sali operacyjnej i pomnożenie przyrządów chirurgicznych i leczniczych w tym zakładzie.
- Nie da się zaprzeczyć, że lecznica powszechna we Lwowie należy do tych humanitarnych instytucyj, których byt i rozwój powinien nam bardzo na sercu leżeć. Że lecznica powszechna we Lwowie jest koniecznie potrzebną, dowodzi liczba w niej leczonych chorych.
- I tak w r. 1894 leczono w tej instytucyi 10.500, w ostatnich kilku latach ogólna liczba chorych doszła do 100.000.
- Liczba chorych wzrasta się z każdym dniem, a funduszów na powiększenie tej instytucyi nie ma. Musimy też wziąć na uwagę, że instytucya ta chroni szpitale od przepełnienia i że temsamem zaoszczędza krajowi funduszów, gdyż, gdyby nie ta lecznica, toby się więcej chorych zgłaszało do szpitali. Wysoki Sejm nigdy nie skąpi, gdy chodzi o sprawy zdrowotne i gdy chodzi o ukojenie cierpień tej najbiedniejszej naszej warstwy społeczeństwa. Dlatego polecam tę petycyę Wysokiej Izbie i Szanownej komisji budżetowej jak najgoręcej.
- Sekretarz p. Zdzisław hr. Tarnowski** (czyta dalej spis petycyj):
493. L. s. 790. Towarzystwo rolnicze okręgowe w Nowym Targu, przez p. Czarkowskiego-Golejewskiego, o zapomogę na zakupno bydła wyniszczonego zarazą płucną — do komisji budżetowej.
494. L. s. 791. Gmina Pyzówka, przez tegoż posła, o przyjęcie kosztów utrzymania Józefa Romaniaka na fundusz krajowy — do komisji budżetowej.
495. L. s. 792. Gminy i obszary dworskie Grzęda-Sieciechów-Grzybowice i Dublany, przez p. Merunowicza, o subwencyę na pogłębienie kanału i osuszenie łąk i pastwisk — do komisji gospodarstwa krajowego.
496. L. s. 793. Wiedeńskiego Uniwersytetu „Stowarzyszenie Asilverein“, przez p. Okuniewskiego, o subwencyę — do komisji budżetowej.
497. L. s. 794. Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia w Czerwonogrodzie, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji budżetowej.
498. L. s. 795. Wydział centralny Towarzystwa wzajemnej pomocy rękodzielników i przemysłowców „Rodzina“ we Lwowie, przez p. Czarkowskiego-Golejewskiego o subwencyę — do komisji budżetowej.
499. L. s. 796. Zgromadzenie Sióstr Felicyanek w Besku, przez p. Gniewosza, o subwencyę dla szkoły w Besku — do komisji budżetowej.
500. L. s. 797. Wydział Towarzystwa „Ruska Bursa“ w Tarnopolu, przez p. Pohoreckiego, o zapomogę — do komisji budżetowej.
501. L. s. 798. Kierownicy szkół 5-klasowej męskiej i żeńskiej w Chrzanowie, przez p. Czarkowskiego-Golejewskiego, o podwyższenie dodatku za kierownictwo — do komisji budżetowej.
502. L. s. 799. Nauczyciele i nauczycielki w Brodach, przez p. Sałę, o zaliczenie miasta Brodów do kategorii II. płac nauczycielskich — do komisji szkolnej.
503. L. s. 800. Młodszy nauczyciele i nauczycielki szkół ludowych w Krakowie, przez p. Okuniewskiego, o zrównanie płac z płacami nauczycieli starszych — do komisji szkolnej.
504. L. s. 801. Grono nauczycieli szkół ludowych w Rohatynie, przez p. Mikołaja Torosiewicza, o zaliczenie tegoż miasta do III. kategorii płac nauczycieli — do komisji szkolnej.
505. L. s. 802. Antoni Budziński, nauczyciel w Graziowej, przez p. Gniewosza, o emeryturę lub zapomogę — do komisji budżetowej.
506. L. s. 803. Stanisław Kominkowski, nauczyciel w Myślenicach, przez p. Czarkowskiego-Golejewskiego, o podwyższenie dodatku za kierownictwo — do komisji budżetowej.
507. L. s. 804. Jan Ujwary, nauczyciel w Kołaczycach, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji budżetowej.
508. L. s. 805. Michał Garbiar i Wilhelmina Lewicka, nauczyciele w Na-

- dwórnej, przez tegoż posła, jak wyżej — do komisji budżetowej.
509. L. s. 806. Wawrzyniec Kabarowski, nauczyciel w Grąbkowcach, przez p. Wachnianina, o wliczenie 9 lat służby prowizorycznej do służby nauczycielskiej stałej — do komisji szkolnej.
510. L. s. 807. Walenty Januszkiewicz, nauczyciel w Górkach, przez p. Zdzisława Górskiego, o wliczenie 3 lat służby nauczycielskiej do emerytury — do komisji szkolnej.
511. L. s. 808. Władysław Medwedzki, nauczyciel w Niżankowicach, o wliczenie wszystkich lat służby nauczycielskiej do emerytury — do komisji szkolnej.
512. L. s. 809. Ignacy Maraszewski, emerytowany nauczyciel w Krakowie, przez p. Kostheima, o podwyższenie 2 dodatków pięcioletnich — do komisji szkolnej.
513. L. s. 810. Stefan Mazurkiewicz, emerytowany nauczyciel w Dolinie, przez p. Niebyłowca, o subwencję na kształcenie syna — do komisji budżetowej.
514. L. s. 811. Malwina Jasińska, wdowa po nauczycielu w Stanisławowie, przez p. Sawczaka — do komisji budżetowej.
515. L. s. 812. Wareg Masalski, instruktor mleczarstwa przy Wydziale krajowym we Lwowie, przez p. Scipio, o zapomogę na wydawnictwo „Gazety mleczarskiej“ — do komisji budżetowej.
516. L. s. 813. Julian Polniak, stróż kraj. archiwum aktów grodzkich i ziemskich, przez członka Sejmu Balzera, o mundur, względnie o zapomogę na sprawienie tegoż — do komisji budżetowej.
517. L. s. 814. Marcyanna Zakrzewska, wdowa po sekretarzu Wydziału kraj., we Lwowie, przez p. Urbańskiego, o dar z łaski — do komisji budżetowej.
518. L. s. 815. Józef Surowiak, b. droźnik w Grywałdzie, przez p. Czarkowskiego-Golejewskiego, o zapomogę — do komisji budżetowej.
519. L. s. 816. Józef Kułaczkowski, b. leśnik kierujący zalesieniem wydm piaszczystych w powiecie niskim, przez p. Kostheima, o zapomogę z zaoszczędzonych przez niego funduszy — do komisji gospodarstwa krajowego.
520. L. s. 817. Bromowicz Józef, wydawca i redaktor „Ekonomisty narodowego“ w Krakowie, przez p. Okuniewskiego, o zapomogę — do komisji budżetowej.
521. L. s. 818. Ks. Piotr Pietrzycki, polski kaznodzieja przy kościele św. Ruprechta w Wiedniu, przez p. Okuniewskiego, o datkę na rzecz kościoła polskiego we Wiedniu — do komisji budżetowej.
522. L. s. 819. Jan Kazimierz Olpiński w Monachium, przez p. Loewensteina, o subwencję na dalsze kształcenie się w malarstwie — do komisji budżetowej.
523. L. s. 820. Irena Bohossówna we Lwowie, przez p. Wiktora, o subwencję na dalsze kształcenie się w śpiewie solowym — do kom. budżetowej.
524. L. s. 821. Zygmunt Urbany w Samborze, przez p. Okuniewskiego, o subwencję na kształcenie w muzyce we Wiedniu — do kom. budżetowej.
525. L. s. 822. Władysław Jan Druciak w Krakowie, przez p. Czarkowskiego-Golejewskiego, o stypendyum na uzupełnienie studiów rzeźbiarstwa — do komisji budżetowej.
526. L. s. 826. Gmina Brzuchowice, przez p. Merunowicza, o odpisanie kosztów szpitalnych w kwocie 639 zł. 75 ct. do komisji budżetowej.
527. L. s. 827. Gmina Budnik i okoliczne, przez p. Sawczaka, o ustanowienie nowego sądu powiatowego z siedzibą w Budniku — do komisji prawniczej.
528. L. s. 828. Gmina m. Kołomyi przez p. Szczepanowskiego, o upoważnienie Wydziału kraj. do eskontowania promesy na pożyczkę 190.000 zł. tej gminie na budowę koszar, udzielonej kosztem funduszu krajowego — do komisji administracyjnej.
529. L. s. 829. Gmina Krasów, przez p. Merunowicza o zapomogę na koszt zachowania cerkwi z Wystawy krajowej z r. 1894 jako wzoru stylowego — do komisji budżetowej.
530. L. s. 830. Siostry Felicjanki w Besku przez p. Trzecińskiego, o zapomogę na dalsze prowadzenie szkoły prywatnej dziewcząt w Besku — do komisji budżetowej.

531. L. s. 831. Gmina Drwińska, przez p. Hoszarda, o subwencyę dla biednej ludności tejże gminy — do komisji budżetowej.
532. L. s. 832. Polskie Towarzystwo handlowo-geograficzne we Lwowie, przez p. Sałę, w sprawie emigracyi o subwencyę dla swego delegata Dr. Klobukowskiego na dalszy pobyt w Brazylji — do komisji emigracyjnej.
533. L. s. 333. Towarzystwo wzajemnej pomocy dyaków dyecezyi stanisławowskiej przez p. Okuniewskiego o stałą subwencyę — do komisji budżetowej.
534. L. s. 834. Towarzystwo opieki szpitalnej dla dzieci w Krakowie, przez p. Scipio, o podwyższenie subwencyi za leczenie dzieci w szpitalu św. Ludwika — do komisji budżetowej.
535. L. s. 835. Stowarzyszenie, opiekujące się chorymi uczniami w Wiedniu, przez p. Szczepanowskiego, o subwencyę — do komisji budżetowej.
536. L. s. 836. Stowarzyszenie niewiast izraelskich we Lwowie, przez p. Marchwickiego, o subwencyę — do komisji budżetowej.
537. L. s. 837. Wydział powiatowy w Sokalu, przez p. Polanowskiego, o utworzenie Trybunału I. instancyi z siedzibą w Sokalu — do komisji prawniczej.
538. L. s. 838. Nauczyciele i nauczycielki szkół ludowych we Lwowie, przez p. Loewensteina, o podwyższenie kwaterowego z 10% na 25% — do komisji szkolnej.
539. L. s. 839. Ci sami, przez tegoż p., o podwyższenie płacy — do komisji szkolnej.
540. L. s. 840. Aleksander Ficowski, nauczyciel w Zimnowódce, przez p. Goldmana, o dodatek miejscowy za czas od 1. września do końca roku 1894 w kwocie 33 zł. 33 ct. — do komisji budżetowej.
541. L. s. 841. Jakób Topolnicki emerytowany nauczyciel w Samborze, przez p. Słotwińskiego, o jednorazową zapomogę — do komisji budżetowej.
542. L. s. 842. Piotr Koczyndyk, emerytowany nauczyciel w Zamarstynowie, przez członka sejmu JE. Sembratowicza, o wliczenie 7 lat służby nauczycielskiej do emerytury i przyznanie 2 dodatków pięcioletnich — do komisji szkolnej.
543. L. s. 843. Antoni Klebowicz, emerytowany nauczyciel w Mizuniu, przez p. Niebyłowca, o przyznanie drugiego dodatku pięcioletniego — do komisji szkolnej.
544. L. s. 844. Bolesław Stocki, emerytowany woźny Wydziału krajowego we Lwowie, przez p. Stadnickiego, o podwyższenie emerytury lub o zapomogę — do komisji budżetowej.
545. L. s. 845. Szymon Wojciechowski, b. stróż Wydziału krajowego we Lwowie, przez p. Wereszczyńskiego, o zasiłek — do komisji budżetowej.
546. L. s. 846. Wanda Szymańska, wdowa po dyetaryuszu Wydziału krajowego we Lwowie, przez p. Scipio, o jednorazowy zasiłek — do komisji budżetowej.
547. L. s. 847. Eleonora Rondewald, wdowa po konduktorze dróg krajowych we Lwowie, przez p. Koziebrodzkiego, o jednorazową zapomogę — do komisji budżetowej.
548. L. s. 848. Rozalia Piotrowska, wdowa po dyetaryuszu Wydziału krajowego we Lwowie, przez p. Skałkowskiego, o dar z łaski — do komisji budżetowej.
549. L. s. 849. Teofila Kulczycka, wdowa po gr. kat. parochu w Samborze, przez p. Hamoraka, o jednorazową zapomogę — do komisji budżetowej.
550. L. s. 850. Teofil Gedroic w Rzeszowie, przez p. Goldmana, o subwencyę dla córek Jadwigi i Stanisławy na ukończenie nauki w Seminarjum żeńskim w Rzeszowie — do komisji budżetowej.
551. L. s. 855. Gmina Wrzawy, Pniów, Antoniów, Witkowice i Chwałowice przez p. Zdzisława Tarnowskiego, w sprawie budowy drogi z Gorzyc do Chwałowic — do komisji drogowej.
552. L. s. 856. Gmina Baranów, przez tegoż p., o utworzenie nowego Sądu powiatowego z siedzibą w Baranowie — do komisji prawniczej.
553. L. s. 857. Jan Goliński w Dębicy, przez tegoż p., o subwencyę dla córki Heleny na kształcenie się w zakładzie koronkarskim w Zakopanem — do komisji przemysłowej.

554. L. s. 858. Jan Siekierski, nauczyciel w Gołej Woli, przez tegoż p., o dodatkowe wliczenie lat służby nauczycielskiej do emerytury — do komisji szkolnej.
555. L. s. 859. Gmina Wrzawy, przez tegoż p., o zapomogę na urządzenie trzeciej sali szkolnej — do komisji budżetowej.
556. L. s. 860. Gmina Siedleszczany i Nagajów, przez tegoż p., o repartycję kosztów budowy szkoły filialnej — do komisji szkolnej.
557. L. s. 861. Kazimierz Stępień, nauczyciel w Moszczenicy, przez tegoż p., o podwyższenie pensji emerytalnej — do komisji budżetowej.

Marszałek. Przystępujemy do porządku dziennego. Punkt pierwszy:

Pierwsze czytanie przedłożenia rządowego w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustawy krajowej z dnia 15. sierpnia 1866 o konkurencji kościelnej. (Al. 102).

P. Niezabitowski ma głos.

Sekretarz p. Niezabitowski. Wnoszę odesłanie tego przedłożenia do komisji administracyjnej.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, raczy rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty. Następuje;

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy Bortiatyna (pow. Mościcki) o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 154 zł. należącej się gminie m. Lwowa z tytułu kosztów utrzymania Fewronii Pańków w miejskim zakładzie dla nieuleczalnych. (Al. 103.)

Sprawozdawca poseł Sawczak ma głos.

Członek Wydziału krajowego p. Sawczak. Wnoszę odesłanie tego sprawozdania do komisji budżetowej.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przyjmuje wniosek sprawozdawcy, raczy rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty

Następuje punkt trzeci:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany postanowienia uchwały sejmowej z 8. lutego 1895, co do poparcia projektowanej kolei lokalnej Jaworzno-Piła. (Al. 104.)

Sprawozdawca poseł Edward Jędrzejowicz ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. Edward Jędrzejowicz. Proszę Wysokiej Izby odesłać to sprawozdanie do komisji kolejowej.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przyjmuje wniosek p. Sprawozdawcy, raczy rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty:

Następuje punkt czwarty:

Pierwsze czytanie wniosku posła Bernadzikowskiego w sprawie regulacji rzeki (Uzwyca). (Al. 105)

Dla uzasadnienia wniosku głos ma p. Bernadzikowski.

P. Dr. Bernadzikowski. Wysoki Sejmie! Tyle już razy sprawa regulacji dopływów Wisły była omawiana na tem miejscu, że z tego powodu uważam sobie za obowiązek upraszać Wysokiej Izby o wyrozumiałość dla siebie, a przede wszystkim tych Panów, którzy w ostatnich kadencjach sejmowych dla sprawy tej wiele czasu i trudu poświęcili, aby ją na właściwe tory sprowadzić. Dla łatwiejszego przedstawienia potrzeby uczynienia zadość słusznym żądaniom mieszkańców z nad Uzwyca, pozwolę sobie przedstawić pokrótce te jedynie fakta, których wiarygodność nie ulega żadnej wątpliwości.

Regulacya dopływów Wisły w powiecie brzeskim, a w szczególności Borówki i Uszewki ma już swoją dawną i poważną historję i nie dziwnego. 34 gmin, przez które przepływają owe rzeki, to spora wiązanka interesantów, z których $\frac{2}{3}$ części bywa rokrocznie nawiedzane klęską powodzi, pomimo niezbyt wysokiego stanu wody. Klęski te, powtarzające się od całego szeregu lat rokrocznie, skłoniły ludność interesowaną przed 20 laty do wykonania wałów ochronnych, których długość obecnie przedstawia 79 kilometrów i przedstawia wartość w robotach ziemnych i służach około 150 tysięcy zł. Podnieść tu muszę fakt, że koszta budowy wałów ochronnych poniosła sama ludność w tej nadziei, że raz na zawsze uchroni się od klęsk, jakie za sobą wylewy tych rzek sprowadzają. Wały te przed 20 laty mogły być i były w rzeczywistości dostateczną ochroną przed powodziami, ale ponieważ rzeki w górnym biegu dziczały i rwały stosunkowo dość wysokie brzegi, jak to widać na terytoryum powiatu bocheńskiego, przez które Uszwica przepływa i w zachodnio południowej części powiatu brzeskiego, zostało koryto Uszwicy do tego stopnia zamulone i podniesione, zwłaszcza w dolnym jej biegu, że dzisiaj istnieją miejsca, w których dno rzeki leży wyżej od sąsiednich gruntów. W jakim

stanie znajdują się owe łany dawniej urodzajne, z których woda w czasie wylewów nie może swobodnie odpłynąć, tego nie potrzebuję dowodzić, powiem tylko, że łany te, dawniej urodzajne, których glebę zaliczano do pierwszej klasy, dzisiaj są formalnemi bagnami, stokroć gorszymi, aniżeli były przed obwałowaniem.

Dawniej, jak to powiedziałem, mogła sobie woda swobodnie odpłynąć do rzeki, a dziś na podstawie ogólnych praw przyrody może sobie chyba swobodnie wyparować. Następstwo jest:ubożenie ludności, cena gruntu spada, wśród takich warunków jest trudno o zarobek, a jedyną deską ratunku dla ludności przedtem zasobnej jest emigracja, która się rokrocznie wzmaga w naszym powiecie.

Aby temu stanowi rzeczy zapobiedz, tak strony interesowane, jak i władze powiatowe wnoszą od całego szeregu lat petycje do różnych instancji, a przede wszystkim do Wydziału krajowego z prośbą o zarządzenie złemu, tem więcej, że ludność interesowana oświadczyła gotowość poniesienia wszystkich kosztów, połączonych z regulacją rzek tych z tytułu konkurencji. Petycje te miały ten skutek, że Wydział krajowy w r. 1886 zarządził był poczynienie zdjęć nad Uszwicą i w terenach tej rzeki i dopływami przyległymi, aby następnie wygotować projekt regulacji i zapewnić mu urzeczywistnienie w drodze mającej się uchwalić ustawy krajowej. I rzeczywiście wstąpiła otucha w serca nieszczęśliwych mieszkańców. Widywano rokrocznie przybywających inżynierów, mierzających w nieskończoność teren zagrożony. Przez lat 6 trwały wędrówki inżynierów biura melioracyjnego do naszego powiatu i pochłonięty według informacji podanych na miejscu kwotę poważną, bo 20 tysięcy zł. wynoszącą, na to, aby wyczerpać cierpliwość obserwatorów tej roboty, na to, aby po 6 latach nie ukończywszy wszystkich prac przygotowawczych, zaniechać dalszej roboty. Zaniepokojona tem ludność wniosła przed dwoma laty prośbę do Wydziału krajowego o wyjaśnienie sytuacji i niebawem otrzymała odpowiedź że Wydział krajowy dla braku sił technicznych nie jest w możności prowadzenia dalszych zdjęć i studyów. Wówczas odniosła się ludność z natarciwym żądaniem do Wydziału powiatowego z prośbą, o interwencję w tej sprawie. Wydział powiatowy w styczniu r. 1894 wystosował obszerną i umotywowaną prośbę do Wysokiego Sejmu i na tę prośbę po upływie paru miesięcy otrzymał odpowiedź znowu od Wydziału krajowego, a właściwie odpis

uchwały sejmowej z 13. lutego 1894, z której uchwały wynika jak na dłoni, że życie trzech pokoleń jest za krótkie, aby się można doczekać urzeczywistnienia regulacji Uszwicy z jej dopływami. Bo czyż inaczej można myśleć z treści owego reskryptu, który opiewa jak następuje: (czyta):

„Na posiedzeniu z d. 13. lutego b. r. uchwalił Wysoki Sejm program regulacji wód i melioracji w całym kraju, wedle którego mają być opracowane projekty techniczne dla przedsiębiorstw melioracyjnych, oraz przedkładane Sejmowi odnośnie projekty ustaw w następującym porządku:

a) obok kolmatacyi bagien nadnistrzańskich projekty uzupełnienia obwałowania Wisły wraz z regulacją jej nizinnych dopływów między Krakowem a Zawichostem, tudzież projekty regulacji górnego Bugu i jego dopływów, oraz Pełtwi i Styru z dopływami;

b) projekty regulacji dopływów górnego Dniestru między Rozwadowem a Samborem i t. d.“

Z tego, co przytoczyłem, może Wysoka Izba nabrać przekonania co i kiedy kraj może zdziałać w regulacji rzek w naszym powiecie wobec uchwały z 13. lutego 1894. To czas jak najwyższy, aby złemu zaradzić, złemu, które szerzy nędzę i podkopuje dobrobyt mieszkańców. Jeśli nie nadużyję cierpliwości Wysokiej Izby, to pozwolę sobie przytoczyć swoje własne spostrzeżenia, jakie nasuwają mi się wobec rozpoczętych, lub rozpocząć się mających czynności regulacyjnych w naszej okolicy przy kolmatacyi bagien nadnistrzańskich. Kolmatacyja bagien tych, wedle reskryptu Wydziału krajowego, została postawiona na pierwszym miejscu wszystkich prac regulacyjnych i melioracyjnych obok regulacji górnego Dniestru. Przypatrując się bliżej temu postanowieniu ze stanowiska ekonomicznego, każdy nieuprzedzony przyjsć musi do przekonania, że dzieje się tu krzywda jednemu na korzyść drugich. Nie — sprawiedliwość ta dotyka najwięcej części mego powiatu, przez którą przepływają na wstępie wymienione rzeki. Dowód jest jasny i o ile mi się zdaje przekonujący, jeśli oprócz stosunku etnograficznego porównamy wartość ziemi nad Dniestrem z wartością w okolicy rzeki Uszwicy. Wartość jednego morga nad Dniestrem według opinii znawców wynosi niespełna 50 zł., nad górnym Dniestrem około 200 zł., podczas gdy wartość jednego morga nad Uszwicą waha się pomiędzy 400 a 600 zł. Jeśli uwzględnimy nadto okoliczność, że nad temi rzekami ciągną się gęsto zaludnione osady, a nad Dniestrem

całemi milami nieraz nie spotyka się mieszkania ludzkiego, jeśli nadto uwzględnimy drogi komunikacyjne na Powiślu i nad Dniestrem i przeprowadzimy porównanie, to musi ono wyjść na korzyść pierwszego.

Wobec tego okazuje się, że jak najszybciej przystąpić należy do uregulowania Uszwicy, prędzej, niż kraju nad Dniestrem, a przynajmniej nie zaniedbywać jednych dla drugich. Regulacja nad Uszwią, musi w krótkim czasie wydać obfite rezultaty, bo będą tam grunta uprawione, p dezas gdy w tych samych warunkach skolmatowanie bagień nadniestrzańskich przedstawia się w gorszym o wiele świetle. Bo któż może oznaczyć czy i kiedy na tych wielkich polach obudzi się życie, nowe powstaną osady i kto z rzeczoznawców może powiedzieć, że wartość łąk nad Dniestrem po uregulowaniu górnego Dniestru podniesie się o tyle, aby dochód z nich równał się różnicy włożonego kapitału na regulację.

Jeszcze jedna uwaga. — Kraj wydał w czasie wędrówek inżynierów do naszych powiatów w latach od 1886 do 1892 poważną kwotę, około 20.000 złr. Czyż funduszów tych nie należy uważać obecnie za stracone wobec treści uchwały sejmowej z 13. lutego 1894 r., która odkłada regulację Uszwicy na czas nie dający się bliżej oznaczyć. — Wszakżeż jest jasnym, że kierunek i spadki wód mogą uleść z biegiem czasu takim zmianom, że zdjęcia dotąd poczynione za grosz publiczny będą nie do użycia a dalsza praca będzie konieczną, a będzie pracą Syzyfa. — Jakaż jest powaga najwyższej krajowej magistratury wobec ludności, która od tylu lat domaga się urzeczywistnienia swoich zamiarów, a zawsze otrzymuje steoretypową odpowiedź „non possumus“⁴. Reasumując wszystko to, co powiedziałem dotychczas na poparcie swego wniosku, ośmielam się zwrócić z uprzejmą prośbą do Wysokiej Izby, by w uwzględnieniu przytoczonych przezemnie motywów zechciała mój wniosek ocenić przychylnie, który to wniosek, ze względów formalnych upraszam odesłać do komisji gospodarstwa krajowego.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przyjmuje wniosek p. Bernadzikowskiego, raczy rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Z porządku dziennego następuje punkt piąty:

Pierwsze czytanie wniosku posła Zajączkowskiego o ułatwienie klasom mniej zamożnym korzystania ze szkół średnich. (Al. 106.)

Dla uzasadnienia wniosku głos ma p. Zajączkowski.

P. Zajączkowski. Wysoka Pałato!

Kraj nasz, jako jeden z tych, kotry wykazujut' najbilszyj procent analfabetów, z toj prostoj przyczyny powynen dbaty otoje, szcoby nauka w szkołach sereдных ne buła doroha. Odnakowoż ne dije sia tak, bo w kraju naszym w poślidnych litach, nauka w szkołach sereдных podorożała, a tiazyt toje na mołodziży stanu selańskoho i małomiszczzańskoho, na mołodziży nezamożnij, kotra wże dosyt' wydała uczenycb i zasłużenych ludej, kotri pewno i w tijej Wysokij Pałati zasidały i zasiadajut.

Wprawdi czułyśmo z ust Wysokopoczetnoho komisara prawytelstwennoho, szczo frekwencya w naszych szkołach sereдных w poślidnych czasach sia zbilszyła, ale uważaju toje za całkom przyrodne, bo i populacya kraju sia zbilszyła a osnowno w bilszych mistach. Ne czułyśmo odnakowo, z kotrych włastywo staniw mołodziż bilsze do szkil sereдных frekwentuje. Ja ślidzuczy za tim mohu skazaty, szczo frekwencya zbilszyła sia z mist, a osobływo mołodziży żydiwskoj. (Głosy: *Stusznie*).

Szczo do mołodziży selskij i małomiszczzańskoj mohu z pewnostiju twerdyty, szczo procent jeji ubyw. Należyt nam otże ohlanutyś za przyczynuju, dlaczoho zmenszyła sia frekwencya mołodziży nezamożnoj selańskoj i małomiszczzańskoj.

Szczo do toho, przyczyna jest' ta, o kotroj wże w toj Wysokij Pałati howoreno, to jest nuźda narodna. Jesły do toj nuźdy przyłuczaje sia wysoka opłata za czesne, i takož knyżki dorohi szkilni, a w poślidnych czasach i umundorowanie, to naturalno jest, szczo musiw zmenszyty sia i procent mołodziży nezamożnoj w szkołach sereдных.

Rozsmotrim, moi panowe, tu sprawu specyально. Selanyn czy małomiszczczanyn, wprowadzujuczy syna swoho do szkoły sereдной w perszym misiaci musyt zapłaty naleźniś za czesne w kwoti 20 złr., na knyżki bilsze mensze około 20 złr., za stancyu około 20 złr., na dribni potreby bilsze mensze 10 złr., a doczysływszy do toho koszta umundorowania około 30 złr., majemo kruhło 100 złr. Jestto, moi Panowe, jak na oden misiac dla nezamożnoho czołowika kapitał duże wełykij Proszu rozważyty, szczo sut' to wydatki tilko perszoho misiacia, szczoż doperwa o dalszych misiaciach do kińcia roku? W druhim semestri znou czesne i staranie o odnowlenie munduru. Otże wychodyt z toho, szczo selanyn, abo miłomiszczczanyn musyt dotowaty syna swoho w znacznyj kapitał, jesły chce posyłaty jeho

do szkoły. Wprawdi bidniejszy uczenyky mohlyby korystaty, abo apelowaty do fon-diow dobrodijnych, i stypendyjnych, abo do myłoserdia ludzkocho, ale proszu paniw, ne koždyj tak szczaslywyj, szczoby jemu toje apelowanie na szczo sia prydało i ne koždyj chce wytiahaty ruku z prośboju o myłoserdye i radsze wołyt w chłodi i hołodi uczyty sia a nawit peredwczasno zhynuty. Otže dumaju, szczo jest pora ulekszyty toj mołodziży w opłati szkilnoj, czerez znyżenie czesnoho bodaj do połowyny nynisznoj wysoty.

Szczo do knyżok szkilnych to pomy-nuwszy, szczo tiji knyżki sut duże dorohi, to koźdoho musyt udywyty, szczo tiji knyżki sut duże czasto a nawit szczo roku zmineni. I tak, szczo nawit w susidnych gimnazyach perezysujet sia dla tych samych klas odminne knyżki. — Meni kazano takij wypadok, szczo oden bidnyj urjadnyk w odnim roci szkilnim na wstupi roku posyław syniw swoich w Podgórzu, w seredyni roku pryjszło mu z rozlycznych obstawyn perenesty sia do Krakowa. Otže posyław dity swoi do gimnazyi w Krakowi. W tim samym roci perenesty jeho do Lwowa i toj bidnyj urjadnyk musiw trzy razy kupowaty knyżki, bo koźda z tych gimnazyj używała inszych knyżok szkilnych!

Pytaju sia, szczo to za pryczyna takich zmin, — nawet w autorach łatyńskich i hreczeskich? Otže w naszym wneseniu domahajemo sia, szczoby Wysokie Prawy-telstwo zapobihło, szczoby sia knyżki szkilni tak czasto ne zminiały.

Prychodiaczy teper do tretrej toczki naszoho wnesenia t. j. do prymusu umundorowania w szkołach serednych, dumaju, szczo motywa, kotri sponukały Wysokuju Pałatu do toho prymusu umundorowania, powynni ustupyty teper pered najwaznij-szym motywow t. j. pered nuźdoju naroda.

Czułyśmo z ust wymownych wysoko-poważanych posliw narikanie na wysoki podatki, na należytosty a riwnoczesno maj-że w tim samym roci wprowadzyłyśmo pry-mus umundorowania mołodziży, nakładaju-czy tiahar wełykij na najbidniejszu mołodiż. Jesły zważymo, szczo znaczna część mołodziży stanu selańskoho i małomiszczan-skoho używaje ubrania selańskoho, bo si-raczok służyty może nawit na 3 roki, to wydymo, szczo robymo krywdu toi mołodiży ubohoi, kotra by chotiła chodyty do szkil serednych a czerez prymus umundorowania musyt sia ta mołodiż, abo wyzuty z selskoi odyży i ubraty mundur abo musyt rozluczyty sia ze szkołoj i towarzysza-my, kotri neraz bidniejszu mołodiż pouczyły.

Ja jeśm pewnyj, szczo Panowe ne choczete krywdy toi bidniejszoi mołodziży i w tij ciły wnesłyśmo nasze wnesenie, kotre zwuczyt (czyta):

„Wysokij Sojm zwołyt uchwałyty:

I. Wzywaje sia c. k. Prawy-telstwo, szczoby należytist za czesne w szkołach serednych do połowyny teperisznoi wyso-kosty obnyżyło.

II. Wzywaje sia c. k. Prawy-telstwo, szczo zarzadyło szczo potrzeba, aby w szko-łach serednych knyżki szkilni tak czasto ne zminiuwano.

III. Wzywaje sia c. k. Prawy-telstwo, szczo rozporządzenie c. k. krajewoi Rady szkilnoi z 14/3 1893. Cz. 26. w toj sposib zminyło, szczo w szkołach serednych u-mundorowanie mołodziży szkilnoi maje buty tilko fakultatywne a ne prymusowe.

Pry kincy wnoszu, o widosłanie moho wnesenia do komisyi szkilnoi.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żada kto głosu? (Nikt). Proszę o głosowa-nie. Kto się zgadza z wnioskiem odesłania tej sprawy do komisyi szkolnej, raczy rękę podnieść. (Większość). Przyjęty, przystępu-jemy do punktu 6. porządku dziennego t. j. (czyta):

Pierwsze czytanie wniosku posła Ostapczuka o zmianę §. 30. sejmowej or-dynacyi wyborczej. (Al. 107).

Celem uzasadnienia wniosku głos ma p. Ostapczuk.

P. Ostapczuk. Wysokij Sojme! Wy-borci moho powitu tak samo i u ciłim kraju zrozumily wże waznist wyboriw. Wsiaki nadużytia wyborczy, do kotrych teperiszna ordynacja wyborcza daje spo-sobnist, dokuczaly im tak samo jak wy-borciam inszych powitiw i dla toho poru-czyły ony meni, szczoby ja po możnocy staraw sia zmeńszyty tuju niesprawedlywist teperisznoj ordynacyi wyborczej. — Naj-bilszi nadużytia dijut sia pry prawyborach (to je widome wsim, kotri tilko zajmowały sia sprawoj wyborczoju u nas), szczo pry prawyborach koźda partija zwertaje swoju uwahu, bo na czyju korist' wypaly pra-wybory, toj na pewno uważaje sia za wy-branoho. — Ale pry prawyborach dijały sia inszi bilszi nadużytia. — Majemo mno-żestwo prymiriw, jak ludej ne dopuskały do hołosowania, jak ich po prostu oszaki-wały, taily pered nymy czas i mistee, hde majut sia widbuty wybory; jak im hro-zyły, jak ich byly i areztowały pered sa-mymy wyboramy, a hołowno, jak piznij-sze mstyły sia na tych, kotri hołosowały ne tak, jak toho chotiły sylni wpływowi panowe. Meni sia zdaje, szczoby chot' troszka można zapobizyty tym nadużytiom a zro-

było by się weliyku zasłuhu dla cilocho kraju. — Mij wnesok własne do toho ide. Zawedujuczcy choť po czasty tajne hołosowanie prynajmy dla tych, kotri toho schozut -- a dumaju, szczo po meńszych mi-stoczkach taja poprawka mohła by buty weliykym dobrodijstwom, bo zapobiżył wid-razu wsilakomu natyskowuy urjadowomu na urjadnykiw, kotri nyny majże pozbawłeni sut' obywatelskoj swobody pry hołosowan-niu. Ale i po selach poprawka ta może daty bilszoj syły pyśmennym, świtlijszym ludiam i tak tym samym pryczynyły sia do uzdorowłenia naszych neszczasływych stosunkiw. — Meni sia zdaje, szczo wyko-nanie toji poprawki ne przedstawłaje żadnoj trudnosti, bo komisarowy wyborszczomu vse odno, czy notowaty, na koho hołosowaly prawyborci, czy zapysowaty, kilko kartok pało na kandydata.

Wysokij Sojme! Wystupaju tut z wne-skom i to z wneskom duże skromnym, z dribnońkoju poprawkoju, szczo by ona, choť dribnońka, a mohła bohato zrobyty dobroho; toż nadiju sia, szczo se koždyj zrozumije, tak samo nadiju sia, szczo ko-ždyj spiznaje, szcze mij wnesok pochodyt z szczyroj woli i może pryczynyty sia do dobra kraju i wyborciw i zmeńszyty choť trocha tuju niesprawedlywist weliyku, jaka znachodyt sia w nynisznoj ordynacji wy-borczoj.

Moji Panowe! Uchwalte tuju popraw-ku i tym dajte dowaz, szczo i Wam ne czuże pocutie sprawedlywosty, szczo i Wam leżył na serciu dobro toho naroda, kotroho Wy tut zastupajete, szczo i Wy wstydujete sia toho nadużytia, perekupstwa pry wy-borach; toż zrobit perszyj krok do pryho-towania nowoj sprawedlywszoj ustawy wy-borczoj a bud' te pewni, szczo ciłyj kraj powytaje toj wasz krok radistno i przyjme jeho wdaczno. Z wzhladiw formalnych proszu o prydiłenie moho wnesku do ko-misiji administracyjnoj.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt).

P. Ostapczuk prosi o odesłanie swego wniosku do komisiji administracyjnej. — Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Przy-stępujemy do punktu 7. porządku dzien-nego (czyta):

Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu koncesyi do pobierania opłat mytnicznych na rzecz utrzymania dróg gminnych Wielicko-Świątnickiej i Przyby-szówka-Zgłobień.

Sprawozdawca poseł Edward Jędrze-jowicz ma głos:

Sprawozdawca p. Edward Jędrzejo-wicz (czyta):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o udzieleniu koncesyi do pobierania opłat mytnicznych na rzecz utrzymania dróg gminnych Wielicko-Świątnickiej i Przybyszówka-Zgłobień.

Wysoki Sejmie!

Wydział powiatowy w Wieliczce prosi o odnowienie koncesyi z dnia 17. lutego 1891 (dz. ust. kraj. Nr. 29) do pobierania opłat mytnicznych na rzecz utrzymania drogi gminnej Wielicko-Świątnickiej a Wydział powiatowy w Rzeszowie o wyjedna-nie nowej koncesyi do pobierania takichże opłat na rzecz utrzymania drogi gminnej Przybyszówka-Zgłobień.

W ocenie wniesionych prośb słu-guje przedewszystkiem na uwagę ten wzgląd, że oba Wydziały powiatowe, po myśl §. 28. noweli drogowej z 7. lipca 1885 (dz. ust. kraj. Nr. 39) objąwszy wyż pomienione drogi w bezpośredni zarząd, będą mogły przy pomocy żądanych opłat mytni-czych zapewnić potrzebny fundusz na rzecz utrzymania przedmiotów omyconych.

W szczególności służyć na poparcie powyższych prośb następujące dane.

Przedmiotem omycenia w powiecie wielickim jest droga gminna w długości 12 klm. zbudowana, a wiodąca przez Kla-sno, Sierczę, Koźnice wielkie, Byszyce, Rzeszotary do Świątnik oraz znajdujący się przy tejże drodze most 20. m. długi na rzece Wildze. Koszta budowy pomienionych przedmiotów wynosiły łącznie 42.210 złr.

Koszta zaś konserwacyjne w okresie trzech lat ostatnich uczyniły 4.376 złr., na częściowe pokrycie których użyty został uzyskany w tym czasie dochód mytniczny w kwocie 2.300 złr. Utrzymanie dalsze w należytych stanie drogi i znajdujących się na niej 15 mostów możliwe zatem bę-dzie tylko przy pomocy pobieranych opłat mytnicznych.

Staraniem Reprezentacji powiatu rze-szowskiego a przy pomocy subwencji kra-jowej wykonaną została w 1895 r. na pod-stawie planów i kosztorysów przez Wy-dział krajowy zatwierdzonych, budowa części nowej drogi gminnej Przybyszówka-Zgłobień na długości 7 klm. Budowa tej przestrzeni połączona była z wydatkiem w kwocie 44.115 złr. — Celem zabezpie-czenia jej kosztów konserwacyjnych, obli-czonych rocznie na 865 złr. Wydział po-wiatowy, na mocy uchwały Rady powiato-wej z dnia 20. grudnia 1895 prosi o za-prowadzenie poboru myta drogowego wedle taryfy odpowiadającej taryfie najniższej, obowiązującej na drogach krajowych.

W powiecie rzeszowskim, liczącym 130 klm. dróg powiatowych i 816 klm. ważniejszych dróg gminnych preliminarowane są corocznie na cele drogowe bardzo znaczne wydatki, które w przeważnej części pokrywane być muszą dodatkami do podatków bezpośrednich.

Dla ulżenia tego ciężaru Reprezentacyi powiatowej i umożliwienia jej należytego utrzymywania nowo zbudowanej drogi Przybyszówka-Zgłobień należałoby zdaniem Wydziału krajowego przyzwolić na żadaną koncesyę, z zastrzeżeniem jednakże, że w myśl ogólnych warunków przy omyceniu dróg, pobór opłat mytniczych rozpocznie się dopiero po wykończeniu i oddaniu wspomnianej drogi do użytku publicznego na przestrzeni ośmiu klm. Omycenie obu pomienionych dróg czynimy nadto zależnym od zastrzeżenia, że Wydziały powiatowe uzyskany dochód mytniczy obracać będą wyłącznie na rzecz przedmiotów omyconych, a gminy i obszary dworskie, w obrębie których wywymienione drogi się znajdują, przyczyniać się będą do ich utrzymania wedle postanowień ustawy drogowej.

Na podstawie powyższego wyводу Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy powziąć załączoną uchwałę:

Uchwała

o udzieleniu koncesyi do pobierania opłat mytniczych na rzecz utrzymania dróg gminnych Wielicko-Świątnickiej i Przybyszówka-Zgłobień.

Art. I.

Na przeciąg lat pięciu od wejścia w wykonanie tej uchwały nadaje się prawo do pobierania opłat mytniczych, a mianowicie:

1. Wydziałowi powiatowemu w Wieliczce, jako władzy nadzorującej na rzecz utrzymania drogi gminnej Wielicko-Świątnickiej i na trakcie tejże drogi znajdującego się mostu na rzece Wildze, z zastrzeżeniem, że gminy i obszary dworskie, przez których terytoryum omycona droga przechodzi, przyczyniać się będą do jej utrzymania prestacyami w myśl postanowień ustawy drogowej.

Opłatę myta pobierać należy według następującego wymiaru:

a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 4 (cztery) ct.;

b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 2 (dwa) ct.;

c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego 1 (jeden) ct.

2. Wydziałowi powiatowemu w Rzeszowie jako władzy nadzorującej na rzecz utrzymania drogi gminnej Przybyszówka-Zgłobień z zastrzeżeniem, że gminy i obszary dworskie, przez których terytoryum omycona droga przechodzi, przyczyniać się będą do jej utrzymania prestacyami w myśl postanowień ustawy drogowej.

Opłatę myta pobierać należy według następującego wymiaru:

a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) ct.;

b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 1 (jeden) ct.;

c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego $\frac{1}{2}$ (pół) ct.

Pobór myta na drodze Przybyszówka-Zgłobień rozpocznie się dopiero po oddaniu tej drogi do użytku publicznego na długości ośmiu klm.

Art. II.

Konie, woły, krowy, muły, osły należą do bydła ciężkiego, zaś cieleta, źrebkieta, owce, kozy i świnie do drobnego.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należytości.

Zwierzęta, które ssą i przy matkach idą, są wolne od wszelkiej opłaty mytniczej.

Art. III.

Przy poborze myta mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłaty mytniczej lub o znizeniu tejże.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa ogólna zamknięta.

Sekretarz p. **Niezabitowski.** Wnoszę przyjęcie uchwały en bloc.

Marszałek. Ponieważ nikt się nie sprzeciwia, więc podaję tę uchwałę pod głosowanie. Kto tę uchwałę przyjmuje, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęta.

Sekretarz p. **Niezabitowski.** Wnoszę przyjęcie tej uchwały w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Kto się z tym wnioskiem zgadza, racz rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Kto przyjmuje tę uchwałę w trzecim czytaniu bez czytania, racz rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęta.

Następuje punkt 8. porządku dziennego, lecz go usuwam na życzenie komisji gminnej i umieszczę go na porządku dziennym przyszłego posiedzenia.

Następuje punkt 9. porządku dziennego (czyta):

Sprawozdanie komisji gminnej o wniosku posła Merunowicza w przedmiocie działalności ekonomicznej Rad powiatowych (Al. 108.)

Sprawozdawca poseł Merunowicz ma głos.

Sprawozdawca poseł Merunowicz (zaczyna czytać sprawozdanie z alegatu 108).

Sekretarz p. Niezabitowski. Wnoszę uwolnienie od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek uwolnienia p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość) Jest przyjęty. Proszę o odczytanie wniosku komisji.

Sprawozdawca p. Merunowicz (czyta):

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby czynnie i jak najgorliwiej wspierał działalność Reprezentacji powiatowych w zakresie spraw ekonomicznych ich powiatów.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek, raczy rękę podnieść. (Większość) Jest przyjęty.

Następuje punkt 10. porządku dziennego (czyta):

Sprawozdanie komisji górniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych (Al. 109.)

Sprawozdawca poseł Szczepanowski ma głos.

Sprawozdawca p. Szczepanowski (zaczyna czytać sprawozdanie z alegatu 109).

Sekretarz p. Niezabitowski. Wnoszę uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek uwolnienia p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść. (Większość) Jest przyjęty. Proszę o odczytanie wniosków.

Sprawozdawca poseł Szczepanowski (czyta):

Komisya przedkłada Wysokiemu Sejmowi następujące rezolucye:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w sprawach górniczych w ciągu roku 1895 przyjmuje Sejm do wiadomości.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd: ażeby czyniąc zadość nieodzownej potrzebie dostarczenia kopalniom nafty i wosku ziemnego odpowiednich dozorców i kierowników robót, przyczynił się dostatecznymi środkami do zorganizowania niższych szkół górniczych, dotąd wyłącznie kosztem kraju utrzymywanych.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu prowadzenie z c. k. Rządem dalszych rokowań, mających na celu przez zarządzenie badań naukowych i przez ustanowienie specjalnego komitetu dla zbadania warunków bezpieczeństwa w kopalniach wosku ziemnego i nafty, zmniejszyć ilość nieszczęśliwych wypadków, zdarzających się w tych kopalniach.

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd: ażeby przy sposobności układów z Węgrami o odnowienie przymierza handlowo-cłowego, powziął takie postanowienia, któreby usunęły import falsyfikatu naftowego kaukazkiego jako szkodliwego dla rozwoju przemysłu naftowego w Galicyi, oraz uzyskał silniejszą ochronę dla pobocznych produktów destylacji nafty.

Marszałek. Dyskusya ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya ogólna zamknięta. Przystępujemy do dyskusyi szczegółowej.

Sprawozdawca poseł Szczepanowski (czyta):

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w sprawach górniczych w ciągu roku 1895 przyjmuje Sejm do wiadomości.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przyjmuje wniosek pierwszy, raczy rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca poseł Szczepanowski (czyta):

II. Sejm wzywa c. k. Rząd: ażeby czyniąc zadość nieodzownej potrzebie dostarczenia kopalniom nafty i wosku ziemnego odpowiednich dozorców i kierowników robót, przyczynił się dostatecznymi środkami do zorganizowania niższych szkół górniczych, dotąd wyłącznie kosztem kraju utrzymywanych

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt) Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przyjmuje wniosek drugi, raczy rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca poseł Szczepanowski (czyta):

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu prowadzenie z c. k. Rządem dalszych rokowań, mających na celu przez zarządzenie badań naukowych i przez ustanowienie specjalnego komitetu dla zbadania warunków bezpieczeństwa w kopalniach wosku ziemnego i nafty, zmniejszyć ilość nieszczęśliwych wypadków, zdarzających się w tych kopalniach.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przy-

muje wniosek trzeci, raczy rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca poseł **Szczepanowski** (czyta):

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd: ażeby przy sposobności układów z Węgrami o odnowienie przemierza handlowo-cłowego, powziął takie postanowienia, któreby usunęły import falsyfikatu naftowego kaukazkiego jako szkodliwego dla rozwoju przemysłu naftowego w Galicyi, oraz uzyskał silniejszą ochronę dla pobocznych produktów destylacji nafty.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt) Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przyjmuje wniosek czwarty, raczy rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje punkt 11. porządku dziennego (czyta):

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego w sprawie tępienia myszy polnych. (Al. 110.)

Sprawozdawca poseł **Stanisław Dzie duszycki** ma głos.

Sprawozdawca poseł **Niezabitowski**: Wnoszę uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek uwolnienia p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Proszę o odczytanie wniosków.

Sprawozdawca poseł **Stanisław Dzie duszycki** (czyta):

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o akcji tępienia myszy polnych w r. 1895.

II. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt na r. 1896 w kwocie 5.000 zł. celem pokrycia kosztów dalszych prób i doświadczeń w tępieniu myszy polnych przedsiębranych

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by poczynił starania, aby c. k. Rząd w roku bieżącym przyczynił się kwotą najmniej 5.000 zł. wynoszącą do dalszego prowadzenia prób i doświadczeń w tępieniu myszy polnych.

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by się postarał o wydanie projektowanego rozporządzenia ministeryalnego, aby równocześnie przygotował podstawy i materiały potrzebne do stworzenia ustawy o przymusowym tępieniu myszy polnych.

Marszałek. Dyskusya ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya ogólna zamknięta. Przystępujemy do dyskusyi szczegółowej.

Sprawozdawca p. **Stanisław hr. Dzie duszycki** (czyta):

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o akcji tępienia myszy polnych w r. 1895.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przyjmuje wniosek I., raczy rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca p. **Stanisław hr. Dzie duszycki** (czyta):

II. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt na r. 1896 w kwocie 5.000 zł. celem pokrycia kosztów dalszych prób i doświadczeń w tępieniu myszy polnych przedsiębranych.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przyjmuje wniosek II., raczy rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca p. **Stanisław hr. Dzie duszycki** (czyta):

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by poczynił starania, aby c. k. Rząd w roku bieżącym przyczynił się kwotą najmniej 5.000 zł. wynoszącą do dalszego prowadzenia prób i doświadczeń w tępieniu myszy polnych.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przyjmuje wniosek III., raczy rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca p. **Stanisław hr. Dzie duszycki** (czyta):

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by się postarał o wydanie projektowanego rozporządzenia ministeryalnego, aby równocześnie przygotował podstawy i materiały potrzebne do stworzenia ustawy o przymusowym tępieniu myszy polnych.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przyjmuje wniosek IV., raczy rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Następuje punkt 12 porządku dziennego (czyta):

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego w sprawie powiększenia etatu referentów fachowych dla spraw rolniczych w Wydziale krajowym. (Al. 111.)

Sprawozdawca p. **Kraiński** ma głos.

Sekretarz p. Niezabitowski. Wnoszę uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek uwolnienia p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto ten wniosek przyjmuje, zechce rękę

podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Proszę o odczytanie wniosków.

Sprawozdawca p. **Kraiński** (czyta):

1. Sejm uchyla uchwałę swoją z dnia 29. listopada 1890, mocą której powiększył etat urzędników Wydziału krajowego o jednego urzędnika referenta dla spraw rolniczych.

2. Sejm pomnaża etat urzędników conceptowych Wydziału krajowego o trzy posady fachowo rolnicze, a mianowicie:

a) jednego z rangą i poborami sekretarza Wydziału krajowego;

b) jednego z rangą i poborami wice-sekretarza Wydziału krajowego;

c) jednego z rangą i poborami koncylisty Wydziału krajowego.

Marszałek. Dyskusya ogólna otwarta.

Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya ogólna zamknięta. Przystępujemy do dyskusyi szczegółowej.

Sprawozdawca p. **Kraiński** (czyta):

1. Sejm uchyla uchwałę swoją z dnia 29. listopada 1890, mocą której powiększył etat urzędników Wydziału krajowego o jednego urzędnika referenta dla spraw rolniczych.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przyjmuje wniosek pierwszy, raczy rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca p. **Kraiński** (czyta):

2. Sejm pomnaża etat urzędników conceptowych Wydziału krajowego o trzy posady fachowo rolnicze, a mianowicie:

a) jednego z rangą i poborami sekretarza Wydziału krajowego;

b) jednego z rangą i poborami wice-sekretarza Wydziału krajowego;

c) jednego z rangą i poborami koncylisty Wydziału krajowego.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przyjmuje wniosek drugi, raczy rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje:

Sprawozdanie komisji drogowej z petycji Rady powiatowej w Rzeszowie o subwencję na przełożenie i rekonstrukcję drogi Tyczyn-Jawornik.

Sprawozdawca p. **Urbański** ma głos.

Sekretarz p. **Urbański** (czyta):

Sprawozdanie

komisji drogowej z petycji Rady powiatowej w Rzeszowie o subwencję na przełożenie i rekonstrukcję drogi Tyczyn-Jawornik.

Wysoki Sejmie!

Wysoki Sejm uchwałą z dnia 30. grudnia 1895 r. odesłał do komisji drogo-

wej petycją Rady powiatowej w Rzeszowie L. 132 o subwencję na przełożenie i rekonstrukcję drogi Tyczyn-Jawornik położonej w powiecie rzeszowskim. Komisya drogowa ma zaszczyt co do tej petycji przedłożyć następujące sprawozdanie.

Na drodze Tyczyn-Jawornik wskutek usuwających się terenów górskich do potoka, którego koryto niezwykle się pogłębiło, zaczęły się usuwać wyżej położone pola i w kilku punktach na przestrzeni 3 kilometrów, tak nacisnęły na drogę, że dalsze utrzymanie drogi stało się niemożliwością.

Inżynier Wydziału krajowego orzekł, że droga musi być przełożoną na drugą stronę potoka i na przestrzeń trzech kilometrów ua nowo zbudowaną.

Koszt przełożenia tych trzech kilometrów według planu i kosztorysu przedłożonego Wydziałowi krajowemu a wypracowanego przez inżyniera tegoż Wydziału wynoszą 19.000 zł.

Rada powiatowa w Rzeszowie podnosi w petycji, że powiat nie jest w stanie przyjąć na siebie 50% kosztów i dlatego jako sprawę wyjątkową przedstawia Wysokiemu Sejmowi celem uzyskania 75% subwencji czyli wyżej o 25% jak ta, którą bez uchwały Wysokiego Sejmu Wydział krajowy udzielić może.

Na poparcie petycji przytacza Rada, że powiat rzeszowski ma w porównaniu z innymi powiatami największą ilość dróg gminnych, że od r. 1889 do 1894 wybudował 48 klm. dróg i 2 mosty na Wisłoku, kosztem 208.263 zł. do której to kwoty fundusz krajowy przyczynił się kwotą 75.421 zł., dalej że droga Tyczyn-Jawornik, wskutek ukończenia drogi krajowej Dynów-Przeworsk, stała się jedną z głównych arteryi komunikacyjnych Rzeszowa i wkrótce w całym górnym biegu od Borka do Hyżnego rekonstruowaną być musi, bo ma 13% spadku a komisya drogowa po ścisłem badaniu tej petycji, uznaje wprawdzie potrzebę udzielenia subwencji i to znacznej na przełożenie i rekonstrukcję tej drogi, jednak tylko w ramach ustawy sejmowej z 13. października 1882 i okólnika Wydziału krajowego z 22. grudnia 1882 a to z następujących powodów:

Rzeszowski powiat należy do zamożniejszych w naszym kraju „wydatność centa dodatku do podatków jest bardzo znaczna bo przeszło 2.200 zł. wynosi, w przeciągu 5 lat t. j. od r. 1889 do 1894 otrzymał na budowę 48 klm. dróg znaczną subwencję z funduszków krajowych bo 75.421 a nadto 16.329 zł. z funduszków państwowych.

Na podstawie powyższych wywodów komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę Rady powiatowej w Rzeszowie L. 132 o subwencyę na rekonstrukcyę drogi Tyczyn-Jawornik przekazuje się Wydziałowi krajowemu do przychylnego załatwienia, po myśli uchwały sejmowej z 13. października 1882 i okólnika Wydziału krajowego z 22. grudnia 1882.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta, Kto przyjmuje wniosek komisji drogowej, raczy rękę podnieść. (Większość) Jest przyjęty. Następuje:

Sprawozdanie komisji petycyjnej z petycyi Andrzeja hr. Dzieduszyckiego, pomocnika kasowego przy zarządzie sprzedaży soli w Wydziale krajowym o venia aetatis.

Sprawozdawca poseł Urbański ma głos.

Sprawozdawca p. Urbański (czyta):

Sprawozdanie

komisji petycyjnej z petycyi Andrzeja hr. Dzieduszyckiego, pomocnika kasowego przy Wydziale krajowym, o udzielenie „veniam aetatis“.

Wysoki Sejmie!

Wysoki Sejm uchwałą z dnia 9. stycznia 1896 przekazał petycyę l. 437. Andrzeja hr. Dzieduszyckiego, pomocnika kasowego o udzielenie „veniam aetatis“, komisji petycyjnej, która ma zaszczyt złożyć następujące sprawozdanie.

Petent, emerytowany c. k. kapitan, obecnie pomocnik kasowy przy Wydziale krajowym, chciałby otrzymać stałą posadę urzędnika, a ponieważ przekrożył 40 rok życia, nie może stosownie do §. 3. ustawy służby krajowej jej otrzymać, uprasza zatem Wysoki Sejm o udzielenie mu „veniam aetatis“.

Wydział krajowy popierając tę petycyę podnosi użyteczność petenta na dotychczasowem stanowisku.

Komisya petycyjna z powyższych powodów, zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petentowi Andrzejowi hr. Dzieduszyckiemu udziela się „veniam aetatis“.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przyjmuje wniosek komisji petycyjnej, raczy rękę podnieść (Większość) Jest przyjęty. Następuje:

Sprawozdanie komisji sanitarnej z przedłożenia Wydziału krajowego w przed-

miocie utworzenia dalszej seryi okręgów sanitarnych w r. 1896. (Al. 112.)

Sprawozdawca poseł Olpiński ma głos.

Sprawozdawca p. Dr. Olpiński (zaczyna czytać sprawozdanie z al. 112.).

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski. Wnoszę uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek uwolnienia p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty. Proszę p. sprawozdawcy o odczytanie wniosków.

Sprawozdawca Dr. Olpiński (czyta):

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o istniejących okręgach sanitarnych.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do utworzenia w r. 1896 dalszych 23 okręgów sanitarnych w powiatach.

III. Sejm postanawia wstawić w preliminarzu krajowym na rok 1896 pod rub. V. kwotę 18.000 zł. na koszta podróży lekarzy okręgowych, tudzież subwencye dla powiatów przewidziane §. 12. ustawy z dnia 2. lutego 1891 Nr. 17. Dz ustaw kraj. tak dla istniejących już, jak i nowo powstać mających okręgów sanitarnych w roku 1896.

Marszałek. Dyskusya ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya ogólna zamknięta. Przystępujemy do dyskusyi szczegółowej. Proszę p. sprawozdawcy o odczytanie wniosku I.

Sprawozdawca p. Dr. Olpiński (czyta):

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o istniejących okręgach sanitarnych.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przyjmuje punkt I. wniosków komisji zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Proszę p. sprawozdawcy o odczytanie wniosku II.

Sprawozdawca p. Dr. Olpiński (czyta):

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do utworzenia w roku 1896 dalszych 23 okręgów sanitarnych w powiatach.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przyjmuje punkt II. wniosków komisji, raczy rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Proszę p. sprawozdawcy o odczytanie wniosku III.

Sprawozdawca p. Dr. Olpiński (czyta):

III. Sejm postanawia wstawić w preliminarzu krajowym na rok 1896 pod rubr. V. kwotę 18.000 złr. na koszta podróży lekarzy okręgowych tudzież subwencye dla powiatów przewidziane §. 12 ustawy z dnia 2. lutego 1891 Nr. 17 Dz. u. kraj. tak dla istniejących już, jak i nowo powstać mających okręgów sanitarnych w roku 1896.

Marszałek. Dyskusya otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto przyjmuje punkt III. wniosków komisji, raczy rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Porządek dzienny wyczerpany. Proszę p. sekretarza o odczytanie wniosku i interpelacji.

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski (czyta):

Wniosek.

Loterya liczbowa przyprawia szczególnie lud wiejski i małomiejski o wielkie straty majątkowe, a nieraz o zupełną ruinę.

Nieświadomi sprawy, a podnieceni przez chciwych zysku kolektantów, pisarzy pokątnych i lichwiarzy, cały swój majątek albo zarobek tracą na loteryi.

Szkody stąd wyniknięte są stokroć większe, aniżeli dochody państwa,

Dlatego upraszam:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Wzywa się c. k. Rząd, aby loteryę liczbową jak najrychlej zniósł.

We Lwowie 17. stycznia 1896.

Wnioskodawca:

Antoni Styła.

Dr. Bernadzikowski, W. Szwed, F. Krempa, Kramarczyk, Data, Warzecha, Potoczek, Żardecki, Ostapczuk, Okuniewski, Hamorak, Kulczycki, Dr. Olpiński, Pohorecki, Średniawski, Wójcik.

Marszałek. Pierwsze czytanie tego wniosku umieszczę na porządku dziennym najbliższego posiedzenia. Proszę o odczytanie interpelacji.

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski (czyta):

Interpelacya

do JW. Pana Komisarza rządowego!

P. starosta Laskowski w Krakowie reskryptem z dnia 3. października 1895, l. 30464 nakazał, aby oborniki okolać parkanami i nawóz wywieść w pole do 20. października z. r.

Zważywszy, że okolanie parkanami gnojowisk jest nowym znowu ciężarem dla ludności zwłaszcza biednej;

zważywszy, że nie każdy był w stanie wywieść obornik do wyznaczonego terminu, gdyż jeszcze pod ten czas były inne pilniejsze roboty i czasem niemożność najęcia

zaprzęgu, mimo to p. starosta ukarał wielu gospodarzy w Liszkach za niewypełnienie tego polecenia karą pieniężną;

zważywszy, że wywożenie na większe kupy nawozu dzieje się ze szkodą gospodarzy i rolnictwa. a przecież to musiano czynić, aby uniknąć kary i tak, Piotr Wlazło z Liszek musiał wywieść nawóz na niewykopane jeszcze ziemioplody. Czyż i takie postępowanie władz należy do podniesienia się materyalnego gospodarzy?

Wobec tego zapytujemy Wysokie c. k. Namiestnictwo, czy zaradzi na przyszłość takim postępowaniom niższej swojej władzy, które ludność doprowadzają do zubożenia, rozgoryczenia i nieufności.

Lwów dnia 17. stycznia 1896.

Interpelant:

Fr. Wójcik

Styła, F. Krempa, Dr. Bernadzikowski, Okuniewski, Kramarczyk, W. Szwed, Żardecki, Warzecha, Potoczek, Data, Ostapczuk, Niebyłowicz, Hamorak, Średniawski, Bojko

Marszałek. Interpelacyę tę odstąpię p. komisarzowi rządowemu.

Z powodu święta uroczystego jutro, najbliższe posiedzenie odbędzie się w poniedziałek o godzinie 10. z rana, z następującym porządkiem dziennym, o którego odczytanie p. sekretarza upraszam.

Sekretarz p. Stanisław Niezabitowski (czyta):

Porządek dzienny

10. posiedzenia, 1. sesji, VII. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie w poniedziałek d. 20 stycznia 1896 o godzinie 10. przed południem.

1. Pierwsze czytanie wniosku posła Styły o zniesienie loteryi liczbowej.

2. Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu koncesyi do pobierania opłat mytniczych, a mianowicie:

1. Radzie powiatowej w Stryju na drodze powiatowej Słobódka-Sokołów;

2. Radzie powiatowej w Drohobyczu na drodze powiatowej Drohobycko-Boryslawskiej;

3. Radzie powiatowej w Husiatynie na drodze powiatowej z Husiatyna do Probużny.

Sprawozdawca poseł Edward Jędrzejowicz.

3. Sprawozdanie komisji gminnej w przedmiocie zmiany statutu miasta Lwowa.

Sprawozdawca poseł Zaleski.

4. Sprawozdanie komisji budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie objęcia apteki przy szpitalu powszechnym we Lwowie w zarząd kraju.

Sprawozdawca poseł Marchwicki.

5. Sprawozdanie komisji budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przed-

miocie rozszerzenia gmachu żandarmeryi we Lwowie.

Sprawozdawca poseł Zajączkowski.

6 Sprawozdanie komisji budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie rachunków z administracji rządowej fundacyi korpusu ochotników z r. 1859.

Sprawozdawca poseł Abrahamowicz.

7. Sprawozdanie komisji prawniczej o petycji gminy m. Tartakowa w przedmiocie utworzenia Sądu powiatowego w Tartakowie.

Sprawozdawca poseł Jahl.

8. Sprawozdanie komisji prawniczej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia Sądu powiatowego w Kamienicy.

Sprawozdawca poseł Jahl.

9. Sprawozdanie komisji prawniczej o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie wydzielenia gminy Czyżowice z okręgu sądowego w Sądowej Wiszni a przydzielenia do okręgu sądowego w Mościskach

Sprawozdawca poseł Jahl.

10. Sprawozdanie komisji drogowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie zniesienia nadanego funduszowi krajowemu prawa poboru przy moście w Szczawnicy, na drodze krajowej Krościenko-Szczawnica dodatkowej opłaty mytniczej od osób.

Sprawozdawca poseł Gniewosz.

11. Sprawozdanie kom. drogowej w przedmiocie uchylecia prawa poboru myta prywatnego od mostu w Toporowie i na rzece Radoślawce.

Sprawozdawca poseł Gniewosz.

12. Sprawozdanie kom. drogowej w sprawie budowy dróg Tatrzańskich.

Sprawozdawca poseł Krzysztofowicz.

13. Sprawozdanie komisji drogowej z petycji gmin Łączki, Wojaszówka i innych o zbudowanie ławy lub mostu na Wisłoku.

Sprawozdawca poseł Krzysztofowicz.

14. Sprawozdanie komisji drogowej z petycji Wydziału powiatowego Złoczowskiego w sprawie subwencyi na budowę drogi powiatowej Złoczów - Ożydów.

Sprawozdawca poseł Urbański.

15. Sprawozdanie komisji petycyjnej z petycji Zwierzchności gminnej w Chyrowie o wyjednanie u rządu załatwienia rekursu obszaru dworskiego w Chyrowie w sprawie zwolnienia od obowiązku dostarczania drzewa na rzecz szkoły.

Sprawozdawca poseł Urbański.

16. Sprawozdanie komisji petycyjnej z petycji r. k. parafian Trościańca wielkiego (pow. Brody) o uwolnienie ich od konkurencyi na utrzymanie r. k. duszpasterza w rocznej kwocie 100 zł.

Sprawozdawca poseł Hamorak.

17. Sprawozdanie komisji petycyjnej z petycji miasteczka Żabna (w pow. Dąbrowskim) o otwarcie apteki w Żabnie.

Sprawozdawca poseł Hamorak.

18. Sprawozdanie komisji petycyjnej z petycji gminy Michałówka (pow. Jarosławski) o wynagrodzenie szkód z powodu przekopu łączącego Wisznię z Sanem pod Michałówką.

Sprawozdawca poseł Kostheim.

19. Sprawozdanie komisji petycyjnej z petycji magistrów farmacyi zajętych w aptece krajowego powszechnego szpitala we Lwowie o wynagrodzenie szkody z powodu utraty służby przy objęciu tej apteki w zarząd kraju.

Sprawozdawca poseł Kostheim.

Marszałek. Następane posiedzenie w poniedziałek o godzinie 10. przed południem. Posiedzenie zamykam.

(Koniec posiedzenia o godz. 11. min. 45. przed południem).

